

NGUYỄN

NGỌC

THUẦN

CSUKOTT SZEMMEL

NYISS ABLAKOT

HÁY

JÁNOS

FORDÍTÁSÁBAN

EURÓPA
KÖNYVKIADÓ
BUDAPEST, 2020

CSUKOTT SZEMMEL NYISS ABLAKOT

A családomnak óriási kertje volt. Apa ültetett bele egy csomó virágot. Amikor délután hazajött a földekről, kivitt magával a kertbe, hogy segítsek a locsolásban. Egy festett fazékból csinált nekem egy príma kis öntözőkannát. Konzervdobozból még locsolórózsát is fabrikált rá.

Apa azt mondta, hogy csukjam be a szemem, és odaérintette a kezemet egy virághoz. Ez milyen virág, kérdezte.

Először nem találtam el. Semmi baj, mondta apa, majd lassan megtanulom. Újra becsuktam a szemem, megérintettem a virágot és megint megpróbáltam kitalálni, milyen virág. Magamtól is gyakoroltam. Először két

virágot sikerült eltalálnom. A napraforgót és a taréjos bársonyvirágot. Apa nevetett és megdicsért, hogy mennyit fejlődtem. Hamarosan már három virágot ismertem fel. Nem kell sok idő, mondta, és minden virágot fel fogsz ismerni a kertben.

És igaza volt. Nemsokára az összes virágot felismertem. Megérintettem és megtapogattam a növényt, és rögvest előálltam a helyes névvel. Olyan lettem, mintha én is a kert része volnék. Körbe tudtam menni csukott szemmel úgy, hogy nem botlottam el semmi-
ben. Mikor apa ráért, elbújt a kertben, hogy keressem meg őt csukott szemmel. Megtaláltam.

Félig nyitva volt a szemed, mondta.

Nem, mondtam, nem nyitottam ki a szemem. Azt is tudom, hol van az ilang-ilang fa.

Tényleg, csodálkozott apa, és látszott rajta, egyáltalán nem hisz nekem.

Ezt a játékot persze nem csak a kertben játszottuk, hanem a házban is. Apa eldugott valami édességet, és én csukott szemmel mindig megtaláltam. Aztán arra biztatott,

hogy becsüljem meg a kettőnk közti távolságot.

Kezdetben mindig elhibáztam. Aztán egyre ügyesebb lettem. Az volt a szabály, hogy apa mindig leméri a pontos távolságot, és én egyre kevesebbszer tévedtem.

Feküdtem a pokrócon, meghallottam apa lépteit, és tudtam, hogy hány méterre van tőlem. Mikor Hùng bácsi hallott a csukottszem-játékról, teljesen elképedt. Ez lehetetlen, mondta, te biztosan csalsz. Biztos résznyire kinyitod a szemed és leseled. De én újra és újra megcsináltam.

Ez egyszerűen hihetetlen, neked kell legyen valamiféle harmadik szemed.

Kezdetben ez csak játék volt, de egyszer egy félelmetes esemény során is nagy hasznát láttuk. Kis folyó kanyargott a házunk mögött. Apa néhányszor levitt oda úszni. Apa nagyon jó úszó volt. Percekig vissza tudta tartani a lélegzetét, amikor víz alá merült.

Azon a bizonyos napon épp ebédeltünk, amikor halljuk, hogy valaki sikoltozik. Aztán csend. A szüleim körbenéztek, de nem tudták

eldönteni, milyen irányból jött a sikoly. Én rögtön tudtam. Ez az irány, mutattam, körülbelül harminc méterre.

Mami felpattant, úristen, ez azt jelenti, hogy a folyónál.

Apa ledobta a rizsestájkát, és máris rohant át a kerten. Mami és én utánavetettük magunkat. Igazam volt. Egy fiú az örvényben fuldokolt, láttuk, amint rúgkapál.

Tí volt az, Sáu néni fia. A folyóparton játszott és belecsúszott a vízbe. Apa kihúzta és hazacipelte. A mellkasa tele volt vízzel. Apa fejfelé tartotta. Olyan volt, mint egy cirkuszi mutatvány. A faluban híre ment az esetnek, az emberek összegyűltek a házunk körül. Kérdezgettek, hogy hogyan történt. Sáu néni mondta, hogy nagyon hálás nekem. Sírt. Azt mondta, nélkülem az ő fia meghalt volna. Mert én mutattam meg, hogy hol van. Néhányan csak ingatták a fejüket, hitetlenkedtek, hogy meg tudom a hangból állapítani, hogy merre és milyen messze van. Próbára tettem. Szerencsére minden alkalommal helyes választ adtam. Akkor meg azt kérdezgették, hogy honnét van nekem ilyen képessé-

gem, hogy jutottam hozzá. Apa rám kacsintott, és mindketten neveltünk. Tudtam, ez azt jelenti, hogy nem szabad elárulnom a titkunkat. Mert ez a mi kettőnk titka.

Csak Tível osztottam meg ezt a titkot. Tí volt a legkedvesebb barátom. Az ő nevét minden más névnél gyönyörűbbnek találtam. Amikor kimondtam a nevét, az olyan volt, mintha felcsendült volna egy dal.

Sokszor szólítottam őt az osztályban: Tí, Tí, Tí!

Mi van, kérdezte.

Semmi, válaszoltam mosolyogva, semmi.

Ő meg persze össze volt zavarodva, mert nem tudta, hogy mit akarok, hogy én nem akarok mást, csak hallani az ő nevének dallamát.

Apa azt mondta, minden névnek gyönyörű dallama van. De akit a legjobban szeretünk, annak a neve egyszerűen csodálatosan hangzik.

Én hittem abban, amit apa mondott, és csak azért szólítottam Tít, hogy újra és újra halljam a nevét.

Ez után az eset után Tí soha nem mert egyedül a folyópartra menni. Mindig megvárta apát. Apa feldobta őt az egyik vállára, engem meg a másikra, és így cipelt bennünket a vízhez. Az persze egyértelmű volt, hogy csak nekem van jogom a nyakába kapaszkodni. Mégiscsak az én apukám! Szerencsére ezt Tí is így gondolta.

Nekem mindig jókedvem volt, amikor a folyónál voltunk. Apa beült a csónakba, és maga mögé ültetett minket. Ez motorcsónak, szóval nem kell evezni, csak benzint kell tenni bele, mondta. De nem szabad a benzint összevissza öntögetni, csak a tankba.

Tí guavagyümölcsöt adott apának ajándékba, mert megmentette az életét. Nagyon ügyesen mászott fára, mert a családjának guavaültetvénye volt, szóval volt hol megtanulnia. Azokat a hatalmas gyümölcsöket, amiket apának szánt, már akkor kiválasztotta, amikor fent volt a fán. Mindig a legnagyobbakat és a legpuhábbakat hozta. Alig tudtam megállni, hogy ne harapjak azonnal beléjük. Apa nem nagyon szerette a guavát, de megkóstolta, mert Tí hozta. Csak az ő kedvéért.

Mért tartod olyan sokra Tít, hogy még a guavából is eszel, amit hoz, kérdeztem kicsit sértetten apát.

Tudod, az ajándékot nem utasíthatjuk el. Az ajándék mindig nagyszerű dolog. Amikor ajándékot adunk vagy kapunk, mi is jobbak leszünk általa. Csupán az ajándék miatt.

Aztán még azt is mondta, hogy a csók egy nagyon különleges ajándék. Meg, hogy ő az én alvásomat is ajándéknak tekinti, és az, hogy vagyok, az neki minden pillanatban ajándék.

Kimentem a kertbe. Nekem a kert örök ajándék. Minden virág egy kis ajándék, az egész kert pedig egy hatalmas ajándék. Becsuktam a szememet és megérintettem és nevéükön neveztem a kert minden ajándékát. És akkor megérintettem apa kezét. Felkiáltottam. Hát ez is az én ajándékom. Mindennél nagyobb ajándék.

Apa tovább akarta fejleszteni a felismerő-játékot. Az érintés helyett most az illatukról kellett felismernem a virágokat. Apa odatar- tott egy virágot az orromhoz, és megkérdez- te, hogy ez milyen virág. A játék addig tartott,

amíg meg nem tudtam különböztetni az őszi virág illatát.

Egy éjszaka kinyitottam az ablakot és szóltam apának: Apa, virágzik a rózsza.

Apa kivitte a lámpát a kertbe és látta, igazat mondok. A virágok elküldték az illatukat az ablakon át, jelezve, hogy beköszöntött az új évszak. Néhány virág korábban virágzott egy kicsit, mások egy kicsit később. Meg tudtam mondani, hogy melyik virágok virágoznak egy időben. Apa azt mondta, hogy nekem van a világon a legjobb szaglásom.

Képzeld el a kora reggeli ködöt. Kinyitod az ablakot, becsukod a szemed, és beszél hozzád a kert. Tudod, milyen évszak van, és milyen virágok nyílnak. Ha valaki sétál a kertben, tudod, hány méterre van, hogy lány vagy fiú, nő vagy férfi. És azt is tudod, hogy apa van ott vagy a mami.

Néha magadtól kérdezed meg, hogy ki az ott? Egy ismeretlen?

Nem, válaszolsz magadnak. Olyan vagyok, akit ismersz.

Akkor hogy lehet, hogy nem ismerlek fel?
A lépteid hangja nagyon furcsa nekem, nem olyan, mint máskor.

Nem olyan, mert nagyon izgatott vagyok.
Az egész kert virágba borult.

Igen, mondom akkor az ismeretlen léptű
önmagamnak, a rózsák, a taréjos bársonyvi-
rágok, ugye, ezek nyílnak épp?

Honnét tudod?

Mert nekem varázsszemem van.

Hol van a te varázsszemed?

Benne az orromban.

Ez az én titkom, amit meg akartam osztani
veled. Próbáld ki te is, és olyannak fogod látni
a kertedet, amilyennek még soha nem láttad.
A virágok illata sokkal erősebb lesz, és képes
leszel látni őket csukott szemmel is. Egyszer-
re tudod majd látni az egész kertet. Látni fo-
god a rózsákat akár vaksötétben is. Éjszaka,
amikor a takaród alatt szundítasz, gondolat-
ban sétálni indulhatsz a kertben. Ha mindezt
tudod, soha egyetlen kertben sem fogsz elté-
vedni, mert a virágok a te vezérlő útitársaid,
az illatukkal mutatják meg, hogy hol fut a biz-
tonságos ösvény.

Micsoda tragédia lenne, ha a világból kiirtanák a virágokat! Nem értenéd, mért nincsenek a kertekben azok, akik eddig útba igazítottak. Hol vannak? De az emberek csak csodálkoznának a kérdésen. Milyen útitársakról beszélsz, kérdezgetnének. És akkor nagyon lassan azt mondanád: A VIRÁGOKRÓL.

A virágok a valódi utat ismerő útitársak.